herpy

GEKKOER

Pristurus rupestris

En liten, dagaktiv klippegekko fra Hajar-fjellene i Oman og Irans kyst, som krøller halen opp over ryggen og signaliserer med den. Den blir bare 5-7 cm lang inkludert hale, og det finnes veldig lite kunnskap om stellet.

Familie: Sphaerodactylidae Engelsk: Rock semaphore gecko Tidligere navn: *Pristurus rupestris iranicus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**5-7 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-8 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-30 °C**
Varmeplass	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1 egg**
Inkubasjon	**70-90 dager** ved 28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pristurus rupestris er en veldig liten gekko med slank kropp og en hale som er lengre enn hode og kropp, sammentrykt fra sidene og hos hannene med en tydelig kam av forstørrede skjell langs oversiden og en mindre langs undersiden. Hos hunnene er kammen svakere eller mangler. Ryggen har ingen forstørret midtkam. Kroppen måler høyst 27 mm fra snute til kloakk. Halens lengde er ikke målt i nyere undersøkelser, fordi mange dyr har mistet eller gjendannet halen, så totallengden på 5-7 cm er et anslag ut fra kroppslengden.

Arten ble beskrevet i 1874 av William Blanford. Lenge ble *P. rupestris* regnet som én utbredt art fra Arabia til Iran og Øst-Afrika, men i 2025 ble artskomplekset delt i fem arter: *P. rupestris* i snever forstand og de fire nye artene *Pristurus ali*, *Pristurus assareen*, *Pristurus feulneri* og *Pristurus omanensis*. Bestandene i Iran, som tidligere ble regnet som underarten *P. r. iranicus*, hører til *P. rupestris*. Dyr i handelen under navnet *P. rupestris* kan høre til de utskilte artene, og opplysninger fra eldre litteratur kan handle om en annen art i komplekset. Artsnavnet kommer av latin *rupes*, klippe.

Arten er dagaktiv og kommuniserer med synlige signaler: den krøller halen opp over ryggen, gjør armhevinger og pumper kroppen opp og trykker den sammen fra sidene.

Utbredelse og leveområde

Pristurus rupestris i snever forstand lever i Hajar-fjellene i det nordøstlige Oman, fra Ras al Hadd i øst til omtrent 40 km nord for Wadi Jizzi-passet tett ved grensen til De forente arabiske emirater, og langs Irans kyst fra Bushehr og øya Kharg i nord til nesten ved grensen til Pakistan. Forekomsten i det sørvestlige Pakistan er usikker. I Oman er den funnet fra havnivå og opp til 2.115 m over havet på Jabal Shams.

Spredte bestander i Qatar, Bahrain, det østlige Saudi-Arabia og på kysten av De forente arabiske emirater er sannsynligvis innført med stein og byggematerialer, og det er ennå ikke undersøkt hvilken art i komplekset de tilhører. De er ikke med på utbredelseskartet. Arten er tallrik og vurderes ikke som truet.

> **Naturlig utbredelse:** Oman og Iran.

LEVEOMRÅDE

Pristurus rupestris lever på klipper, store steiner, trerøtter og stammer og på menneskeskapte konstruksjoner som murer. Den er hovedsakelig dagaktiv, men kan være aktiv etter solnedgang. Klimaet er tørt og varmt med store svingninger mellom dag og natt, og i de høyeste delene av fjellene er det markant kjøligere enn i lavlandet. Dyrene søker ly i sprekker og under steiner. Temperatur og luftfuktighet i leveområdet er ikke målt for arten.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Det finnes bare veldig lite kunnskap om stellet av *Pristurus rupestris*. Stellet bygger på artens levevis, klimaet i utbredelsesområdet og den nært beslektede *Pristurus carteri*, som stiller samme krav til varme, lys og tørrhet. Tallene for temperatur, levetid og rugetid er lånt fra *P. carteri*.

Et voksent dyr kan holdes i et terrarium på 30 × 30 × 30 cm, men et større terrarium gir en tydeligere temperaturgradient og flere solplasser. Innred med stablede flate steiner, skifer og røtter, slik at det oppstår sprekker i flere høyder. Steinene skal ligge stabilt og helst limes, slik at dyret ikke blir klemt hvis det graver under dem. Bruk et bunnlag av fin sand blandet med jord.

Terrariet skal ha god ventilasjon og et tettsluttende lokk, for arten er veldig liten og rask og kan presse seg gjennom små åpninger.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Lag en gradient med 28-30 °C i den kjølige enden og en solplass på 40-45 °C under en liten spotlampe. Om natten kan temperaturen falle til omtrent 20-22 °C.

Bruk termometre i begge ender og et infrarødt termometer til solplassen, og styr varmen med termostat. Søker dyret hele tiden skygge, er solplassen for varm.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften skal være tørr, omtrent 30-40 %. Gi en veldig lav skål med friskt vann, eller legg steiner i skålen, slik at en liten gekko ikke kan drukne. Dyrene drikker også vanndråper, så sprøyt innredningen lett en gang i uken, og la den tørke opp igjen.

LYS OG UVB

P. rupestris er dagaktiv og soler seg, så den trenger kraftig dagslys og UVB over solplassen, for eksempel et T5-rør med lav UVB-andel. Ferguson-sone 3 er et anslag for en liten, dagaktiv klippeart som soler seg; sonen er ikke målt for arten. Sørg for skygge i resten av terrariet. Ha lyset på 12 timer om dagen om sommeren og 9-10 timer om vinteren, styrt av en tidsbryter, og bytt UVB-røret etter produsentens anvisning.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten spiser små leddyr. Gi spretthaler, bananfluer, nyklekte sirisser og andre veldig små insekter som ikke er bredere enn dyrets hode. Fôr voksne dyr annenhver eller hver tredje dag og unge dyr daglig med så mye som de kan spise på 15-20 minutter, og fjern resten. Dryss fôret lett med kalk og vitaminer ved hver andre fôring. Næringen i naturen er ikke undersøkt.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Pristurus rupestris er rask og var og egner seg ikke til håndtering, og halen kan brekke av hvis dyret blir grepet. Arten signaliserer med halen og med armhevinger og viser seg tydelig om dagen. Hvordan dyrene oppfører seg overfor hverandre i fangenskap, er ikke dokumentert. Enkeltvis er den sikreste løsningen. Holdes det et par sammen, skal terrariet være større og ha mange gjemmesteder, og to hanner må ikke holdes sammen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert for *P. rupestris*. Vent med avl til dyrene er fullt utvokste og hunnen er i god hold.

PARRING

Paring i fangenskap er ikke dokumentert for *P. rupestris*. Hannene signaliserer med halen og med armhevinger, men hvilken rolle signalene spiller ved paringen, er ikke undersøkt. Følg med på den første kontakten, og skill dyrene hvis hannen jager hunnen vedvarende.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger ett hardskallet egg om gangen og legger egg hele året i naturen. Hvor ofte hun legger, er ikke dokumentert. Gi henne en liten eggleggingskasse med fuktig sand, og sørg for rikelig med kalk.

INKUBASJON

Rugingen er ikke dokumentert for *P. rupestris*, så tallene i boksen (70-90 dager ved 28 °C) er bare en veiledende ramme. Flytt eggene forsiktig, uten å vende dem, til lett fuktig vermikulitt, og hold temperaturen jevn.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett av ungene er ikke dokumentert. Ungene er veldig små og trenger de aller minste fôrdyrene, som spretthaler, bananfluer og nyklekte sirisser, samt kalk og UVB, slik at de ikke får beinsykdom.

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert sykdommer som er spesifikke for *Pristurus rupestris* i fangenskap. De typiske feilene for små, dagaktive ørkengekkoer er:

- For lite UVB og kalk, som kan gi bløte bein og skjelving.
- For høy luftfuktighet og dårlig ventilasjon, som gir hud- og luftveisproblemer.
- Overoppheting under en for kraftig lampe uten kjølig område.
- Mistet hale ved stress eller fastholding.
- Drukning i for dype vannskåler.

Et friskt dyr er raskt og var, har klare øyne og en fyldig hale. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt eller ligger slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.